
458
ŞTIINTIFICE FANTASTICE

458

IGOR ROSOHOVATSKI

Noaptea planctonului

* *

FLORIAN CALAFATEANU

Măști de sticlă

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului (XXXV)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta — desen: BRIGITA RUS
Desenul interior: AUREL BUICULESCU
Portrete: CORNELIU BÎRSAN, AUREL BUICULESCU și ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Noi colaboratori:

FLORIAN CALAFATEANU

S-a născut supărat la 31 august 1922, în orășelul de pe Dunăre, al cărui nume îl poartă.

A emigrat la București, unde a studiat patru clase elementare la Școala Lucaci și opt clase de liceu la „Mihai Viteazul".

Războiul l-a petrecut sub cască.

După război a urmat Academia de Arte Frumoase și din această cauză a rămas sculptor.

În timpul studiilor a scris reportaje și articole satirice asupra artei și literelor. Începînd din 1950, a participat la toate expozițiile colective de artă plastică cu compoziții sculpturale și desene satirice.

A ilustrat poezie și reportaj la numeroase săptămînale.

În iulie 1973 a avut o expoziție personală de sculptură și desen la sala „Amfora" din București.

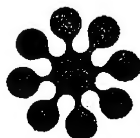
Însemnările-i zilnice din ultimii treizeci de ani au constituit materialul din care a extras cam cinci sute de cugetări, publicate în volumul „Măști de sticlă"; dintre aceste aforisme au fost alese pentru cititorii Colecției mănunchiul de flori silhui din broșura de față.

Autoportret

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul import-export presă —, București, Calea Griviței nr. 64-66, P.O.B. — 2001.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIX — 15 decembrie 1973

Noaptea planctonului

de IGOR ROSOHOVATSKI

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

Valeri este invitat să participe la cercetările pe care le întreprinde în Marea Japoniei o navă comandată de prietenul său Slava. Doi scafandri muriseră în condiții misterioase, prin acele locuri. Totodată un conteiner (umplut probabil cu deșeuri radioactive), care fusese detectat pe fundul mării, nu mai este găsit de submarinul trimis în căutarea lui.

Valeri urmează să petreacă o vreme într-o casă subacvatică împreună cu cercetătoarea Liudmila Nikolaevna, însoțită de doi delfini dresați: Pilot și Actrița.

IV.

Valeri adusese în cabina sa toate cărțile de hidrobiologie din biblioteca navei, precum și din cabinele membrilor expediției. Afară de asta îi sîcîia mereu cu întrebări pe Slava, pe Tukalo, pe ihtiologi. Întrebările lui se refereau în cea mai mare parte la moluște.

— Nu cumva iar te recalifici ? îl întrebă Slava. El știa de cîte ori se tot recalificase Valeri în viața lui.

— Chiar vrei să te faci hidrobiolog ? îl întrebă nedumerit Tukalo. Căci pentru a scrie un reportaj la orice ziar era de ajuns și a suta parte din informațiile pe care le poseda deja Valeri.

Ziaristul lăsă întrebarea fără răspuns. N-avea chef să-i dea explicații lui Nikifor Arsentievici, spunîndu-i că e vorba pur și simplu de o pasiune, așa cum a avut atîtea alte pasiuni ori de cîte ori cunoscuse ceva nou.

În aceste zile au explorat golful și scafandrii, și submarinul, și batiscaful. Nu s-a descoperit nimic nou, conteinerul n-a fost găsit. Scafandrii au stabilit că radioactivitatea varia în diverse sectoare ale fundului. Oricît de ciudat ar părea, ea avea nivelul cel mai ridicat nu în locul unde se aflase conteinerul, ci la o depărtare de vreo cincizeci de metri, la intrarea într-un defileu.

Scafandrii au pătruns în defileu, dar s-au pomenit într-un labirint atît de încîlcit, încît n-au cutezat să-l exploreze, lăsînd sarcina aceasta în seama delfinilor dresați.

După alte două zile a sosit Liudmila Nikolaevna, cu delfinii ei : Pilot și Actrița, care se bucurau deja de o uriașă notorietate în cercurile științifice. Și aici, delfinii au fost imediat îndrăgiți de toți. Pînă și severul comandant al submarinului a binevoit să se joace cu mingea cu Pilot și cu Actrița și-i trata cu pești. Uneori distracția aceasta îl făcea să

izbucnească în hohote de rîs, iar delfinii își căscau botul, și ochii lor sclipeau de plăcere. Uneori Actrița, într-un acces de efuziune, își permitea să-l ciupească pe comandant, dar după asta spunea „scuzați". Era unul dintre cele 45 de cuvinte pe care știa să le pronunțe cu nara-i extrem de musculoasă. Atunci cînd delfinii se scufundau în apă, mușchii le închideau bine nara.

Valeri se apropia de ei, admirîndu-le joaca, și atunci comandantul se simțea stînjenit. Odată i-a spus admirativ lui Valeri:

— E foarte frumoasă!

— Cine? a întrebat Valeri, uitîndu-se la Liudmila Nikolaevna, care dădea indicații muncitorilor ocupați cu asamblarea clopotului ce slujea de casă subacvatică. Tînăra femeie, îmbrăcată într-un costum sport gri închis, stătea lîngă parapet. Se aplecase peste marginea acestuia și-și întinsese brațul, arătînd ceva unui tîmplar. Părul ei bogat flutura în vînt.

— Vorbesc de delfin, a precizat comandantul, bosumflîndu-se nu știu de ce.

— Așa mi-am închipuit și eu, a zis Valeri. Și luînd o mină preocupată, a adăugat într-o doară: Cred că va trebui să cunosc și cu animalele astea mai îndeaproape... Și Slava vrea ca eu să stau cîteva zile în „clopot", s-o ajut pe Liudmila Nikolaevna...

Mințise doar foarte puțin. Într-adevăr, invocînd interesele ziarului și pe ale cititorilor, obținuse de la Slava permisiunea să dea în primele zile o mînă de ajutor celor ce munceau cu delfinii. Avînd în vedere că Valeri era sportiv calificat în disciplinele subacvatice și îndeosebi pentru că el însuși era foarte ocupat, Slava s-a declarat de acord. În felul acesta el „a împușcat mai mulți iepuri", scăpînd pe lîngă toate celelalte și de interminabilele întrebări ale lui Valeri.

Mai înainte de a coborî „clopotul", scafandrii au amenajat pe fundul golfului niște construcții auxiliare: un bazin acoperit pentru delfini și două magazii. Printre scafandri se afla și Valeri. Se simțea excelent în scafandrier. Casca, lucrată dintr-un plastic special, oferea o bună vizibilitate. Un aparat cu ultrasunete asigura legătura cu colegii, iar un motor ejector de apă permitea o deplasare destul de rapidă.

În prima zi, de îndată ce scafandrii au purces la lucru, s-au apropiat de ei două caracatițe, dar ei nu le-au observat imediat...

Oamenii aveau mereu impresia că sînt urmăriți, dar nu puteau să-și dea seama de cine, și de aceea erau nervoși. Caracatițele erau și ele nervoase în felul lor. După dungile și petele de un alb orbitor care izbucneau în răstimpuri, oamenii au observat întîi unul, apoi și pe cel de-al doilea musafir nepoftit. Caracatițele se aflau la vreo cinci metri și nu se apropiau mai mult. Cînd Valeri, care citise atîtea cărți despre octopuși, a încercat să se joace cu unul dintre aceștia și a întins mîna spre el, animalul s-a înfoiat, „și-a pus" o mască înfiorătoare — fiecare dintre cele trei perechi de tentacule din față a alcătuit un arc mare în jurul capului de o paloare mortală, tivit cu o linie de un roșu închis, scoțînd la iveală buzele ventuzelor. Ochii i se holbaseră, privind în sus, ca și cînd caracatița ar fi cerut ajutor. Toată înfățișarea îi spunea: pleacă, uite ce înfiorătoare sînt! La început, Valeri se sperie într-adevăr, dar, știindu-se privit de ceilalți scafandri, își impuse să se apropie

și mai mult de animal, și acesta dădu îndărăt, întorcîndu-și „masca" spre om, iar cînd văzu că nici asta nu ajută, slobozi un nor de cerneală și se retrase în grabă...

V.

Liudmila Nikolaevna și Valeri au avut mult de furcă pînă s-au instalat bine în „clopot". Trebuiau să aranjeze în așa fel aparatele încît acestea să ocupe cît mai puțin loc, dar în același timp accesul la ele să fie liber. Multă bătaie de cap le dădea mobilierul. Valeri se miră văzind în locul unor scăunele pliante ușoare niște fotolii din plastic, cu mînere de lemn. Totuși era așa nu întîmplător și nu dintr-un capriciu feminin. Aceste fotolii fuseseră incluse în mobilierul casei submarine de specialiștii ihtiologi. Ei vorbeau despre așa-numitul „factor uman" în construirea obiectelor și presupuneau că, lăsîndu-și brațele pe niște rezemători de lemn și nu de plastic, omul se simte mai la largul său și, ceea ce e și mai important, nu se știe chiar atît de izolat de cei aflați pe țărm. Fotoliile își schimbau forma, mulîndu-se după silueta și poziția omului. La fel erau construite și paturile rabatabile. Printre alte obiecte se găsea și un mare birou cu o mulțime de sertare...

Cabina comunica printr-un tunel cu bazinul acoperit, delfinariul. Ihtiologii făceau dese vizite animalelor.

— Aveți puțină răbdare, în curînd am să vă dau drumul, le spunea blînd delfinilor Liudmila Nikolaevna.

— Curînd, curînd! exclama Actrița.

— Curînd, curînd? întreba Pilot, dînd din coadă și săltînd vertical în apă.

În cîteva rînduri, la casa submarină au venit grupuri de caracatițe. Se uitau la oameni, își purtau tentaculele pe pereții de plastic și se retrăgeau în întuneric. Valeri avea impresia că și atunci cînd animalele nu erau vizibile, ele îi țineau pe oameni sub supraveghere...

Liudmila manifesta un mare interes pentru caracatițe. Îi spuse lui Valeri că octopușii se lasă ușor dresați și chiar îi propuse:

— Hai să facem o încercare cu aceștia. Dar mai întîi va trebui să vînezi ceva crabi pentru ei.

Însușirile caracatițelor le întrecură toate așteptările. După cîteva ședințe, moluștele recunoșteau cu ușurință figurile geometrice. Era destul să le arăți un pătrat, că se și repezeau la geam ca să capete de mîncare. Rombul însă semnaliza aprinderea unui reflector puternic, iar caracatițele fugeau în grabă din locul unde trebuia să lovească raza.

— Nu credeam că au să învețe așa de repede, spunea uimită Liudmila Nikolaevna. Cred că pot rivaliza cu delfinii.

Rostit de ea, acesta era cel mai mare compliment.

Caracatițelor, însă, dresajul nu prea le plăcea. După ce executau cîteva exerciții se îndepărtau.

— Trebuie să ne ocupăm serios de ele, propuse Liudmila. Pentru început să prindem pe una...

Pregătiră un acvariu, asigurînd viitorului captiv un debit permanent de apă proaspătă. Valeri se oferi să efectueze el operația, pe care o codifică în glumă „CN" — casă nouă. Luă telefonic legătura cu Sviatoslav și ceru să i se trimită într-un conteiner cîteva butoaie goale și o plasă cu ochiuri mici. Cînd primi conteinerul, își puse scafandrul și așeză butoaiele în jurul „clopotului".

Nu trebui să aștepte mult. Curios, dar caracatițele nu voiau să se instaleze în butoaie, deși toate cărțile — și cele de specialitate, și cele de popularizare — susțineau că e destul ca o caracatiță să vadă un vas gol, ca să se repeadă imediat la el. Abia după mai bine de douăzeci de ore, o caracatiță își făcu, în sfîrșit, apariția lîngă butoiul cel mai apropiat de „clopot". Examină butoiul, apoi veni lîngă „clopot" și-și purtă tentaculele pe pereții de plastic, parcă ar fi comparat prin pipăit plasticul cu materialul din care era făcut butoiul.

Liudmila Nikolaevna urmărea cu interes manevrele animalului și în cele din urmă zise :

— Acționează de parcă ar avea rațiune.

Valeri își aminti de definiția „octopus sapiens" și zîmbi.

Pînă la urmă, caracatița tot nu se vîrî în butoi. Dar oamenilor — cel puțin așa li s-a părut lor atunci — le-a venit în ajutor un incredibil concurs de împrejurări. Caracatița cu pricina era o veche cunoștință, și atunci cînd Liudmila Nikolaevna luă în mînă pătratul din „alfabetul" caracatițelor, animalul se gîndi că i se va da de mîncare și se apropie de gemulețul camerei-cheson.

Dar pentru a i se da de mîncare prin gemuleț, trebuia mai întîi să se stabilească în cheson o presiune a aerului egală cu presiunea din afara „clopotului", și apoi să se conecteze mecanismele. De obicei, operația aceasta se pregătea dinainte, dar acum Liudmila Nikolaevna se grăbi să deschidă chesonul. A greșit numai cu puțin, dar atît a fost de ajuns ca apa mării să pătrundă în compartimentul de aer antrenînd înăuntru și caracatița. Intră în funcțiune sistemul automat de siguranță, compartimentul se blocă, și caracatița se văzu captivă. Oricît ar părea de surprinzător, dar animalul nu se înfoia, nu amenința, nu se dezumfla, încercînd să se impună în fața străinilor, și nu plescăia din plisc. Era aproape calm.

Captivul fu dus în acvariu, ceea ce n-a fost ușor. Nu opunea rezistență și nu era prea mare — avea doi metri și jumătate în lungime, dar cîntărea pe puțin șaizeci de kilograme. Exemplarele lui Dauphleyn cam de aceleași dimensiuni cîntăresc 20—25 de kilograme și au tentaculele mai groase. Captivul era mușchiulos, ca toți octopușii, dar n-avea aproape deloc negii pe care îi au ei de obicei. Ochii animalului erau tot timpul ațintiți undeva în jos, tentaculele se încălecaseră, și în astfel de clipe semăna în închipuirea Liudmilei cu o statuetă orientală, reprezentînd un înțelept cu mai multe brațe. Asta a și decis alegerea numelui care i-a fost dat captivului. L-au botezat Înțeleptul.

Cea mai surprinzătoare era pielea caracatiței, destul de elastică, parcă „de cauciuc", semănînd cu pielea delfinilor, doar că avea o mucozitate mai abundentă.

— N-am auzit niciodată de existența unor asemenea făpturi, spuse Liudmila Nikolaevna.

— Poate o fi, într-adevăr, o specie nouă? întrebă Valeri, silindu-se să nu-și trădeze o presimțire care-l bucura.

Captivul își îndreptățea numele: s-a acomodat imediat și s-a apucat să exploreze acvariul, pipăindu-i pereții. Reacționa fără greș la figurile din „alfabetul" caracatițelor și juca bucuros mingea cu oamenii. Memora obiectele, și dacă i se cerea vreunul, îl întindea imediat...

Înțeleptul era lăsat să iasă din acvariu pentru puțin timp, de teamă ca nu cumva să vatăme aparatajul. Valeri l-a învățat să-i aducă pantofii, echipamentul, hainele, și în felul acesta îi dădu rolul de cîine de casă. Dar oricît de curios ar părea, Înțeleptul refuza să fie plătit pentru aceste servicii, și atunci cînd i se întindea un crab, întorcea demonstrativ spatele.

— E mîndru, constată Valeri.

— Ai putea spune „mîndru ca un delfin", dar în privința asta el nu i-ar întrece pe delfini, mărturisi Liudmila Nikolaevna. În general, oamenilor nu le vine să creadă că animalele au și ele mîndria lor, mîndrie care trebuie măcar din cînd în cînd cruțată. Dresorii știu bine asta. Brutalitatea poate să afecteze mîndria animalului, și atunci un animal puternic și frumos se transformă într-o făptură timpă, care nu mai e bună de nimic. Asta e valabil îndeosebi în ce privește delfinii. Or, noi vrem cu ajutorul acestora să valorificăm și să populăm oceanele... Este posibil ca, în această nouă expansiune a omului, delfinul să meargă mereu înaintea lui, riscîndu-și viața, ca să recunoască un nou făgaș și să-și ocrotească stăpînul, așa cum o face cîinele pe uscat.

— De ce-l jigniți pe Înțelept? întrebă Valeri, arătînd spre cefalopod. Și o caracatiță poate fi asemenea unui cîine marin.

Întîlni privirea Înțeleptului și amuți. I se păru că în ochii animalului citește înțelegere și ură, ca și cînd captivul le urmărea conversația și n-o aproba. Valeri se uită încă o dată la el, dar acesta privea acum în altă parte.

„Mi s-a părut", își zise Valeri.

Liudmila Nikolaevna începu să dea drumul delfinilor în mare. Se roteau prin apropierea „clopotului" și, așa cum i se păru ei și lui Valeri, reveneau cu plăcere în bazin.

— Nu pot înțelege ce-i cu ei. Am impresia că le e teamă de mare, spuse îngrijorată femeia.

Încercă să stea de vorbă cu delfinii.

— Vă simțiți prost în mare? Vă doare ceva? întrebă Liudmila.

— Nu, răspunse Pilot.

— Rechini?

— Nu.

— Alte animale?

— Nu, interveni Actrița.

— Nu știu, șuieră Pilot.

— Nu sau nu știu?

— Nu știu.

— Așadar, nu e exclus să fie animale?

— Nu ştiu.
— Pot fi periculoase şi pentru om ?
— Nu ştiu.
Liudmila Nikolaevna îşi aminti de avertismentul pe care-l dăduse comandantul submarinului şi întrebă :
— Poate erau oameni... ? Alţi oameni decît noi... Care seamănă cu noi... Oameni ?
— Nu ştiu.
Mai puse cîteva zeci de întrebări, dar nu obţinu nici o lămurire. Atribui comportarea delfinilor vreunui capriciu sau faptului că s-or fi certat între ei. În orice caz, era mai bine ca, în starea în care se aflau, animalele să nu fie trimise în recunoaştere în defileu, unde se constatase o radiaţie sporită. Trebuiau să aştepte pînă avea să se schimbe dispoziţia animalelor...
În casa submarină, oamenii se culcau la orele la care, la suprafaţă, se lăsa noaptea. Dar nu le venea întotdeauna somnul chiar atunci. Dispărea simţul timpului. Temîndu-se ca nu cumva aceasta să le afecteze sistemul nervos, medicii au recomandat echiparea casei submarine cu miniaparate de electrosomn ce foloseau înregistrări de biocurenţi ai omului pe cale de a adormi. Era destul să te conectezi la aparat, ca să adormi imediat fără să recurgi la nici un fel de somnifere. Aparatul putea fi folosit şi pentru schimbarea dispoziţiei, dar în acest caz trebuia să se introducă în el o bandă cu înregistrarea biocurenţilor unui om în stare de veselie.
„Peste noapte", acvariul în care se afla caracatiţa era acoperit cu plasa aceea cu ochiuri mici, pentru ca Înţeleptul să nu se plimbe de unul singur prin „clopot".
Odată Valeri a fost trezit de nişte şuierături puternice şi neliniştite scoase de cei doi delfini. Se dădu repede jos din pat şi-şi puse halatul. Uşa care da în coridor nu era bine închisă. Se miră ; de obicei el o închidea pînă se auzea declicul. N-ar fi dat importanţă faptului, dacă prima dintre uşile care duceau la delfinariu n-ar fi fost şi ea întredeschisă.
Aprinse toate luminile şi trase cu urechea. Din bazin nu răzbătea nici un sunet.
Dădu de perete uşa şi-i văzu pe delfini. Ghemuiţi într-un colţ, întoarseră capetele spre el. În ochii şi în atitudinea lor se citea o spaimă vecină cu panica. În bazin nu se mai afla nimeni altcineva.
Se auziră paşi repezi. Liudmila Nikolaevna întrebă din prag :
— De ce eşti aici ? Ce s-a-ntîmplat ?
— Scoteau nişte şuierături speriate. Prima uşă de la bazin şi uşa din coridor nu erau bine închise...
Femeia îşi desfăcu braţele :
— Nu se poate ! Rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi adăugă : Asta înseamnă că a intrat cineva aici după mine. Dar afară de noi doi nu mai e nimeni aici... Poate Înţeleptul ?
Valeri ridică din umeri.
— Ia să vedem !
Îi trecuse şi lui prin minte această ipoteză, dar era puţin probabilă : cum ar fi putut caracatiţa să iasă de sub plasă ? Şi

era îndoielnic că ar fi îndrăznit să intre la delfini, expunîndu-se astfel unui pericol de moarte. Dar alte explicaţii nu existau...

Valeri şi Liudmila se îndreptară grăbiţi spre acvariu. Caracatiţa dormea liniştită sub plasa prinsă în toate cîrligele. Ca să se convingă definitiv că Înţeleptul n-are nici o legătură cu cele întîmplate, Valeri controlă dacă plasa nu era cumva ruptă, dacă animalul nu putea s-o salte şi să se strecoare pe sub ea. Scoţînd caracatiţa de sub orice bănuială, oamenii se întoarseră la bazin.

— Să încercăm să aflăm ceva de la ei, propuse Liudmila Nikolaevna. Nu prea îmi fac speranţe. Dacă delfinii ar voi să spună ceva, n-ar aştepta să fie întrebaţi.

Îl chemă pe Pilot şi-l mîngîie pe creştet. Delfinul scoase capul din apă şi-l puse pe genunchii ei.

— Pilot, te-a speriat cineva ?

— Nu ştiu.

— Te-a speriat ceva ?

Nu-i răspunse la această întrebare, dar Liudmila Nikolaevna continuă :

— A intrat cineva în bazin în afară de voi doi, în afară de mine şi de el, şi-l arătă cu degetul pe Valeri.

— Nu ştiu, răspunse delfinul.

— De ce şuieraţi ? S-a-ntîmplat ceva acolo, de cealaltă parte a pereţilor ? Aţi simţit vreun pericol ?

— Pericol, rosti delfinul.

— Un pericol pentru voi ? Sau pentru voi şi pentru noi ?

— Pericol.

— Au fost oameni acolo ?

Delfinul rămase tăcut.

— Animale ?

Se auzea numai respiraţia grea, şuierătoare a lui Pilot.

— Dar tu ai spus „pericol"...

— Pericol, repetă delfinul.

— Un pericol poate veni din partea unui om, a unui rechin sau a altui animal. Tu doar ştii să pronunţi şi „om" şi „rechin", şi multe alte cuvinte. Spune-mi : cine te-a speriat ?

— Pericol.

Valeri o atinse pe umăr pe Liudmila Nikolaevna şi-i şopti :

— Marea...

Femeia înţelese şi se aplecă din nou spre delfin.

— Se petrece ceva în mare ? O furtună ? A crescut radiaţia ?

Îşi dădu seama că delfinul nu mai înţelege ultimele cuvinte şi-l întrebă într-alt fel :

— Pilot, a fost totuşi un pericol ?

— Pericol.

— Răspunde-mi : da sau nu ?

Delfinul nu răspunse.

Liudmila Nikolaevna se înfurie :

— Azi nu te porţi bine, Pilot. Pleacă !

Delfinul îşi ridică ascultător capul de pe genunchii ei şi, scoţînd un geamăt care exprima ofensa, lunecă aproape fără să dea din coadă pe fundul bazinului. Aici se culcă, tot uitîndu-se la stăpîna sa. Actriţa se culcă şi ea lîngă el şi nu vru să iasă nici în ruptul capului, oricît o chemau oamenii. Atunci Liudmila începu

să cînte un cîntec, bătînd ușor din palme în ritmul melodiei și rostind în răstimpuri numele femelei. Actrița se ridică în silă și veni spre ea.

— Tu ești deșteaptă, îți dai seama că eu trebuie să știu totul. Trebuie să-mi spui tot ce știi. Așa va fi bine și pentru tine, și pentru Pilot.

Actrița o ascultă atentă, uitîndu-se cu coada ochiului cînd la ea, cînd la Valeri.

— Am să caut să nu te obosesc, draga mea. Să-mi răspunzi la cîteva întrebări simple. Spune-mi, unde a fost pericolul : aici, în bazin sau acolo, în mare ? Aici sau acolo ? Un singur cuvînt : aici sau acolo ?

— Pericol.

Puteai crede că răspunde tot Pilot. Același șuierat la capătul cuvîntului, aceeași intonație.

Animalele acestea, care mai adineaori erau atît de istețe și de ascultătoare, parcă ar fi fost altele. Unde dispăruseră lunile de dresaj ? Liudmila Nikolaevna simți cum crește într-însa iritarea. Prin minte îi treceau gînduri ciudate : „Animalul rămîne animal. Oricît ai da de mîncare lupului..." Făcu apel la toată puterea-i de voință ca să-și recapete calmul. Desfăcu gura Actriței, îi mîngîie gingiile și-o întrebă cu blîndețe în glas :

— Ești sănătoasă ? Te simți bine ?

— Da.

— Uite că nu te-ai dezvățat să pronunți acest cuvînt ! Ia spune, ți-e rău ?

— Nu.

— Totul e-n ordine, văd că pronunți și acest cuvînt. Mai rămîne o nimica toată. Răspunde-mi cu unul dintre aceste cuvinte dacă pericolul era în mare. Da sau nu ?

— Nu.

Liudmila Nikolaevna schimbă o privire cu Valeri.

— Pericolul e aici, în casă ? Da sau nu ?

— Pericol.

Liudmila Nikolaevna se întoarse spre ziarist :

— Parcă sînt alții...

— De ce s-o fi încăpățînînd ? întrebă nedumerit Valeri.

Cuvintele lui îi dădură femeii o idee. Răspunse, rostind rar:

— Asta nu e încăpățînare. Seamănă cu o îmbolnăvire a creierului, în care precumpănesc procesele de frînare. Și afară de asta... am impresia că unele sectoare ale memoriei sînt blocate... Animalele s-au prostit. Va trebui să le pun activin în hrană... Hai să-l preparăm !

Pe coridor, Valeri, curios, întrebă :

— Ce cîntați atunci cînd o chemați pe Actrița ?

— Un motiv dintr-un dans polinezian. O dată, cînd Actrița s-a încăpățînat ca și acum, șeful meu mi-a povestit cum îi cheamă pe delfinii bruni, locuitorii insulelor din Oceanul Pacific. Intră în apă pînă la brîu și bat din palme, intonînd o melodie. Delfinii apar din adîncuri, și insularii îi ajută să iasă pe mal. E greu de spus de ce reacționează astfel delfinii la o melodie. Se pare că e un întreg complex de cauze : și ritmul, și dorul de camenii, și curiozitatea lor dintotdeauna, care adesea le e fatală...

Revenită în cabină. Liudmila Nikolaevna scoase o cutie cu un praf alb, ca de cristal.

— Adu, te rog, cîțiva pești din acvariu și prepară-i. Delfinii vor avea azi la dejun pește umplut.

Valeri căută să nu se uite la fața ei, care exprima îngrijorare și năuceală. Mîinile femeii tremurau, praful cădea în apă. Ca s-o mai abată de la aceste gînduri, Valeri încercă să-i povestească o întîmplare hazlie din viața lui, dar își dădu seama că ea nu-l ascultă. Nu mai continuă, deci.

Prepararã peștele și-i hrăniră pe delfini. Liudmila Nikolaevna făcu cîteva însemnări în jurnalul laboratorului, după care în alt jurnal trecu indicațiile aparatelor. Valeri pregăti masa pentru Înțelept, care se trezise de mult și se tîra prin acvariu.

— Ei, hai să mergi la plimbare cu noi! zise Valeri, desfăcînd plasa.

Înțelept nu se lăsă prea mult rugat. Deasupra peretelui acvariului apăru mai întîi un tentacul, apoi altul, apucîndu-se de conducta de apă. Își trase corpul, se lăsă pe podea și o luă încet spre oscilograf. Acum îl interesa cel mai mult, cine știe de ce, acest aparat, făcîndu-l să renunțe la prima sa „dragoste" — contorul Geiger.

Și Valeri, și Liudmila se gîndeau într-una ce s-o fi întîmplat cu delfinii, așteptînd cu nerăbdare momentul în care vor putea să verifice dacă activinul și-a făcut sau nu asupra lor efectul. Drogul era administrat animalelor de opt-zece ori, la intervale de șase ore.

— Vom dormi cu rîndul, spuse Valeri atunci cînd veni noaptea convențională. Azi sînt eu de gardă.

Liudmila Nikolaevna încercă să zîmbească și dădu din cap în semn că-i de acord. Se culcă, conectîndu-se la aparatul de somn electric. Valeri îl mînă pe Înțelept în acvariu. Apoi se apucă să scrie un nou capitol din nuvela sa documentară. Încă nu-i găsise un titlu.

Privi calendarul și puse data: „18 iulie". Se gîndi puțin la titlu. Îi veniră în minte cîteva variante, dar nu-i plăcu nici una. De aceea intitulă provizoriu capitolul: „Ce s-a întîmplat cu delfinii?" Avea un scris aplecat, lăbărțat. Literele dansau pe hîrtie, semănînd cu niște omuleți prinși în horă. Valeri scrise:

„...Liudmila poate căuta îndelung «cheia» unei probleme. Cred că eu n-aș fi putut face așa. Are o putere de stăpînire demnă de invidiat. În general, e o ființă uimitoare. Pare calmă, echilibrată, nemărginit de răbdătoare. Am însă impresia că-i trebuie mereu, în fiece clipă, să se stăpînească pentru a fi așa. În realitate, are o fire foarte violentă, iritabilă. Probabil că în copilărie, ca și altora de aceeași vîrstă, îi plăcea să comande, dar împrejurările nu i-au îngăduit să devină un mic despot. Iată de ce și-a putut satisface această pasiune muncind cu delfinii. Cîteodată încearcă un ton de comandă și în relațiile cu mine, dar se oprește imediat și caută să atenueze un cuvînt nesăbuit. Mă uimește într-una puterea ei de voință..."

Valeri reciti cele scrise și-și dădu seama că e mai degrabă o filă de jurnal decît un fragment dintr-o povestire documentară. Continuă să lucreze, luptîndu-se cu somnul, dar pleoapele i se

închideau singure și trebuia să facă eforturi disperate ca să le deschidă. Somnul se dovedi a fi mai puternic decît intențiile lui, stiloul îi căzu dintre degetele slăbite, capul i se lăsă pe brațe. Ultima imagine pe care o reținu adormind fu un bizar joc de artificii, semănînd cu un păianjen luminescent. Păianjenul străbătu masa, călcă pe foile de hîrtie, întinse două labe spre Valeri, apoi, schimbîndu-și gîndul, le retrase, făcu un salt și dispăru... Dar Valeri nu-și mai dădea seama dacă era aievea sau în vis. Dormea...

Cînd se trezi, se chinui mult încordîndu-și memoria, încercînd să-și amintească ce s-a întîmplat cu el, de unde a apărut păianjenul acela de foc. Era gata nici să nu se mai gîndească la coșmarul acesta, cînd observă că foile de hîrtie erau jilave, și literele de pe ele difuze pe-alocuri.

„Să fi aruncat Înțeleptul un jet de apă din pîlnia lui și să fi nimerit pe hîrtie?"

Privi spre acvariu. Caracatița se juca cu un crab, ca o pisică cu șoarecele, înainte de a-l mînca... Lua diferite poziții, tot înfundîndu-și capul în trup, acoperindu-se de pete de culoarea pietrelor de pe fundul acvariului și colorîndu-și restul corpului în verde-închis. Totodată își sălta poalele mantiei, și atunci contururile ei deveneau difuze; molusca se contopea cu mediul și ajungea aproape invizibilă. Apoi își scotea puțin o pereche de tentacule, ca să bareze drumul crabului, și capetele lor se îndoiau grațios și tremurau ca vîrful unei cozi de pisică...

„N-aș vrea să fiu în locul crabului", se gîndi Valeri și făcu un semn cu mîna înspre Înțelept.

Animalul îl privi cu un singur ochi și, drept salut, îl stropi cu un jet de apă.

— Mulțumesc pentru duș, bombăni Valeri, zicîndu-și: „E foarte posibil ca să fi udat el în felul acesta hîrtia peste noapte, iar păianjenul acela a fost pur și simplu un vis".

Auzind un foșnet, se întoarse și întîlni privirea Liudmilei. Probabil că tocmai se trezise din somn.

— Bună dimineața! o salută.

— Buună!? îi răspunse ea, lungind cuvîntul, cu o intonație interogativă în voce. Vai ce vis îngrozitor am avut! Se făcea că aleargă prin salon un păianjen de foc...

Valeri își simți brusc gura uscată. Nu putea fi vorba de o simplă coincidență. Astfel de fenomene au cu totul alte cauze. Liudmila Nikolaevna observă starea în care se afla el.

— Ce-i cu dumneata, Valeri?

— Mă doare puțin capul, minți el, ca să n-o neliniștească mai mult decît trebuie.

Liudmila aruncă o privire la scala aparatului de condiționare, verificînd umiditatea, temperatura și presiunea, apoi luă din farmacia din perete un tubuleț într-un ambalaj auriu.

— Ici două pastile.

Trebui să le ia...

— Și acum să mergem la delfini, propuse Liudmila. Dacă starea lui nu s-a îmbunătățit îi vom evacua. Tare n-aș vrea s-o

fac, pentru că, foarte posibil, dezlegarea enigmei trebuie căutată aici și nu în altă parte. Dar și riscul e prea mare...

Nu putea să se decidă în nici un fel. Și nimeni nu-i putea da un sfat. Informat prin telefon despre strania comportare a delfinilor, Sviatoslav încercă s-o liniștească, invocînd capriciile încă nestudiate ale animalelor. Tukalo emise ipoteza că starea aceasta putea să fi fost cauzată pur și simplu de schimbarea mediului.

Liudmila Nikolaevna se agăță de această versiune, pentru că o făcea să cîștige timp. Dar și așteptarea era mult prea apăsătoare.

— De ce taci, Valeri? întrebă aproape calm, deși în glas i se deslușea o ușoară iritare.

Valeri se smulse anevoie din gîndurile-i negre despre „păianjen" și încercă să abată conversația asupra unor teme abstracte, „filozofice", cum ar fi zis Slava.

— Natura știe să creeze enigme. Ori de cîte ori ți se pare că ai realizat ceva, ea parcă te avertizează: vezi că te pripești! Ia spuneți-mi, dumneavoastră, bunăoară...

— O, văd că devii diplomat. Vei fi vrînd să lucrezi la Prezidiul Academiei? îl apostrofă Liudmila Nikolaevna și zise, ca și cînd și-ar fi vorbit sieși. Eu așa cred că natura n-are aici nici un amestec.

— Credeți că au intervenit oamenii? tresări Valeri, amintindu-și de avertismentul dat de comandantul submarinului.

— Da.

O privi mirat drept în ochi și i se păru că ea nu-și deschisese gura. Apoi aruncă o privire perplexă în jur, ca și cum în afara lor mai puteau fi și alți oameni în cabină. Liudmila Nikolaevna zîmbi tam-nesam și întrebă ironic:

— Dumneata pui întrebări și răspunzi singur la ele?

— Ce vreți să spuneți?

— Ai întrebat de oameni și ți-ai răspuns singur „da".

— Acest cuvînt nu l-am pronunțat eu.

Liudmila Nikolaevna îl privi cu atenție, silindu-se s-o facă în așa fel încît el să nu observe.

— Lăsați, protestă Valeri. Nu sînt bolnav, n-aveți de ce să vă uitați așa la mine.

Vocea lui calmă nu dădea loc la îndoieli. Liudmila aruncă o privire în oglindă și numaidecît își întoarse capul. Nu-i plăcea cum arăta — cu pete pe obraji, cu ochii înroșiți. Îl rugă:

— Nu te uita la mine.

— Poftim! De la o extremitate la alta! Dar dumneavoastră n-aveți nici un amestec. Tocmai mă uitam la fața dumneavoastră. N-ați deschis gura.

— Înseamnă că mi s-a părut?

— Nu. Sau ni s-o fi părut amîndurora același lucru...

Valeri se duse la ușă, gîndindu-se că poate acest „da" buclucaș venise din delfinariu.

Ușa era bine închisă.

Strîngînd din dinți, Valeri porni pas cu pas în lungul peretelui, examinînd toate obiectele. Se opri dinaintea acvariului, unde stătea Înțeleptul. Caracatița își săltase corpul pe tentacule

și se lipise de geam, așa încît se vedeau deslușit pînă și zbîrciturile de pe piele, cercurile pigmentate din jurul ochilor. Ochii aceștia parcă-l prinseră pe Valeri într-un păienjeniș invizibil și-i porunciseră să se oprească. Ca supunîndu-se unui ordin, omul dădu crezare neverosimilului și întrebă :

— Înțeleptule, tu ai spus „da“ ?

Liudmila Nikolaevna, înciudată, nu se putu stăpîni :

— Nu-ți mai pierde vremea cu prostii ! Toată lumea știe că o caracatiță nu poate vorbi. N-are organul respectiv. Hai mai bine cu mine...

Nu-și sfîrși vorba, că din acvariu se auzi :

— Da.

Liudmila Nikolaevna își aținti ochii asupra animalului, care își holbase și mai mult ochii și se săltase pe tentacule. „Brațele“ lui superioare se arcuiseră deasupra capului.

— Ei drăcie ! exclamă Valeri. Poate aveți toate motivele să nu-mi dați crezare, totuși el vorbește.

— Așa se pare... șopti femeia, nefiind în stare să-și creadă urechilor.

Se apropie de acvariu și observă că, din pîlnia de pe pîntecul animalului, care pulsa mereu, se desprinseră cîteva bășici de aer.

— Poate că scoate sunete cu pîlnia, așa cum le scoate delfinul cu organul de respirație... presupuse ea cu glas tare.

— Da, se auzi din nou, și în tactul acestui cuvînt apa plescăi.

— Dar cum de-a putut el să învețe să vorbească, să înțeleagă sensul cuvintelor ? Ei drăcia dracului ! exclamă Liudmila Nikolaevna, uitîndu-se cînd la caracatiță, cînd la Valeri. Noi, oamenii, aflați captivi la alte ființe, n-am putea să le înțelegem atît de repede limba !

În ochii caracatiței apăru o nouă expresie, dar se stinse atît de repede încît Valeri nu putu să-și dea seama de semnificația ei...

— Hai să-i mai punem întrebări, la care să ne răspundă cu un alt cuvînt, propuse Liudmila.

Tînărul dădu din cap în semn că e de acord și întrebă :

— Ești sătul, Înțeleptule ? Pot să mănînc cu toți crabii ?

— Nu, veni deslușit răspunsul. Nu ! Nu !

Liudmila Nikolaevna, nemaifiind în stare să-și ia nici o clipă ochii de la animal, dibui scaunul și se așeză. Nu putea decît să bîiguie într-una :

— De necrezut, de necrezut...

VI.

Liudmila Nikolaevna și Valeri încetară să se mai ocupe o vreme de delfini, găsind o justificare în aceea că animalele trebuiau să se odihnească. Atenția celor doi oameni fusese captivată de Înțelept, cu tentaculele lui flexibile și dibace, acoperite de pete cafenii și prevăzute cu patru rînduri de ventuze,

cu inimile lui transparente, cea obişnuită şi cele branhiale, cu capul lui cu două frunţi, părînd aşa din pricina protuberanţelor de la ochi, şi cu cele două pete albe. Liudmila şi Valeri puteau sta la nesfîrşit privindu-l cum îşi schimbă înfăţişarea, uneori contopindu-se absolut cu mediul. Făcea asta în diferite chipuri: îşi turtea sau îşi încolăcea corpul, îşi camufla ochii, se acoperea de pete sau de negi, cîteodată folosea ce-i venea la îndemînă. Cînd oamenii se jucau cu el de-a v-aţi-ascunselea, ridica pietre de pe fundul acvariului şi le ţinea în faţă, acoperindu-şi pupilele scînteietoare...

— Are sînge de aristocrat, a zis o dată Valeri, admirîndu-l.

— Ce vrei să spui? întrebă distrată Liudmila, gîndindu-se ce întrebări să-i mai pună Înţeleptului.

— Am citit nu demult că cefalopodele astea au sînge albastru. Sîngele lor conţine nu hemoglobină, ci hemocianină, şi are dizolvat în el nu fier, ci cupru, care-i dă culoarea albastră. Aşa că am putea să-i spunem „maiestatea voastră", sau „excelenţă", sau, şi mai bine, „înţelepciunea voastră".

— Da, se auzi.

— Oho, văd că ai mîndrie de familie! făcu mirat Valeri.

— Hai, nu te mai juca, puse capăt Liudmila glumelor lui. Timpul este acum pentru noi mai preţios decît ne închipuim. Ai uitat la ce întrebare a răspuns el „da"?

Dar Valeri glumea nu ca să se afle în treabă, ci ca să alunge neliniştea vagă ce-l cuprinsese, venită nu ştia nici el de unde. În vremea din urmă mai apăruse încă ceva. Părea că o forţă străină, ostilă, îi pătrunsese în cap şi-i apăsa creierul, împiedicîndu-l să gîndească. Simţea această apăsare în permanenţă.

— Înţeleptule, dacă am înţeles bine, tu ai învăţat limba oamenilor ascultîndu-ne pe noi cum vorbim? întrebă Liudmila Nikolaevna.

— Da.

— Înţelegi tot ce spunem?

— Nu.

— Tot ce le spunem delfinilor?

— Da.

— Şi altceva?

— Da.

— Ştii ce înseamnă oameni, mare, mîncare?

Animalul nu răspunse.

Liudmila Nikolaevna repetă de cîteva ori întrebarea, dar caracatiţa rămase tăcută.

— Poate că toate aceste cuvinte nu se pot cuprinde într-o singură întrebare? îşi dădu părerea Valeri. Ştii ce înseamnă oameni? întrebă el.

Răspunsul veni numaidecît:

— Da.

— Şi mîncare?

— Da.

— Dar mare?

— Nu.

— Bine, dar e foarte simplu! Marea e tot ce se află dincolo de pereţii casei noastre, acolo... şi-şi întări spusele cu un

gest expresiv. Acum ai înțeles ce înseamnă mare, nu? Hai, repetă acest cuvînt.

—O-o-o, rosti caracatița cu un gîlgîit.

Concomitent, Valeri auzi deslușit propria sa voce repetînd cuvîntul „mare".

— Ați auzit și dumneavoastră? se întoarse el spre Liudmila Nikolaevna.

— Ce anume? Cum a zis el prelung „o", sau cum ai pronunțat dumneata „mare"?

— De cîte ori am spus „mare"?

— Ești ca un copil, zău! Hai, lasă-te de glume!

— Vă rog să mă credeți că nu glumesc. E ceva foarte serios. Răspundeți-mi, vă rog, spuse el aproape implorînd, de cîte ori am pronunțat cuvîntul „mare"?

— De două ori, desigur.

„E de rău! Pierderea autocontrolului sau ceva încă și mai rău, se gîndi Valeri. Am pronunțat cuvîntul a doua oară nu pentru că voiam să-l pronunț, ci împotriva voinței mele. Dacă această anomalie psihică este cauzată de presiune, radiație, temperatură, încă n-ar fi cine știe ce nenorocire..." Simțea necontenit în sine prezența unei voințe străine, care-l încătușa și cu care se lupta.

— Ascultă-mă! Știi că undeva pe-aproape se află alți oameni? Aici, în mare, dincolo de pereții casei...

— Da.

— Ești sigur că sînt oameni? Oameni?

— Da. Da.

Valeri simțea că nu mai are mult și capul îi va plesni de durere din pricina unei prezențe străine, așa cum crapă o nucă răscoaptă. Nici măcar nu putea să-și dea seama dacă se gîndește la toate astea fiindcă i se ordonă să se gîndească sau dacă se împotrivește acestui ordin. Aruncă o privire Liudmilei Nikolaevna, pe a cărei față se citea deruta. „Poate că și ea se simte la fel... Ar trebui s-o-ntreb... Ce s-o-ntreb? Ah, da, s-o-ntreb de o influență străină... De liniștea de dincolo de geamurile «clopotului». De noaptea eternă de pe fundul mării... Valurile plescăie undeva departe-departe, acolo unde zbîrnîie telefoanele și țipă pescărușii... Ce oare voiam s-o-ntreb?"

Auzi șuieratul cunoscut, ca o chemare, un geamăt, un plescăit... Încercă să-și dea seama dacă nu cumva toate astea i se năzăresc, dar o văzu pe Liudmila deschizînd brusc ușa care da în coridor. Sunetele erau mai puternice. Valeri se repezi după ea în delfinariu. Din prag o văzu pe Actrița, îi văzu capul, cu un ochi scînteietor, abia ridicat deasupra apei. Stătea culcată pe o parte și se părea că dintr-o clipă în alta va da din aripioara de la piept, invitîndu-i să se joace cu mingea. Dar ceva în poziția animalului era neobișnuit, suspect. Poate coada lăsată în jos, poate aripioarele inerte... Valeri presimți nenorocirea încă înainte de a auzi țipătul disperat al Liudmilei:

— Moare!

Actrița abia își deschidea pliscul, lăsînd să scape un șuierat înfundat. Aci ieșea din apă, aci se lăsa la fund.

Acum Valeri îşi dădu seama că Actriţa nu înoată, ci că o ţine la suprafaţă Pilot. Uneori se arăta o parte din capul lui şi se auzea un şuierat pătrunzător, ca o chemare.

— Telefonează-i lui Slava, repede ! îl rugă Liudmila. Valeri ieşi fugind în coridor şi se opri surprins. În întîmpinarea lui, lăsînd urme de apă pe linoleum, venea, păşind pe tentaculele lui, Înţeleptul.

Valeri îl lăsă pe noul ajutor să treacă spre Liudmila şi alergă la telefon. Ridică receptorul, dar nu auzi tonul. Bătu în furcă şi, convingîndu-se că telefonul nu funcţionează, fugi înapoi în delfinariu.

Caracatiţa stătea aplecată deasupra bazinului, nu departe de uşă, cu privirea aţintită asupra Actriţei, şi-şi schimba treptat culoarea roză în cenuşiu cu picăţele. Lungile-i tentacule superioare ba se întindeau, ba se strîngeau, ca şi cînd nu s-ar fi putut hotărî dacă să sară sau nu în ajutor.

— Aici ! Aici ! La mine ! îi chemă Liudmila pe cei doi delfini.

Pilot împinse spre ea trupul neînsufleţit al prietenei sale, scoase un şuierat strident, un urlet, şi săltă vertical în apă, lucrînd cu coada. Se uită la Liudmila, la Valeri, ca şi cînd şi-ar fi luat rămas-bun de la ei. Privirea lui se opri asupra caracatiţei, şi expresia din ochi i se schimbă. Fu o fulgerare de furie. Mai înainte ca Valeri să fi apucat să-l cheme, delfinul se lăsă în apă şi înotă repede spre locul unde stătea caracatiţa. Liudmila încremeni, cu faţa strîmbată într-o grimasă de durere.

Se auzi o izbitură puternică : Pilot se lovise cu toată forţa cu capul de pereţele de plastic. Fu proiectat înapoi. Avea botul zdrobit. Urlînd, se repezi din nou în perete, izbind în locul unde se împreunau fermele. Sîngele îi acoperi vederea.

Rămase nemişcat pe o coastă cu coada îndoită în jos. Apoi porni înot, încet de tot, pe ultimul său drum, în cerc. Ţinea ochii închişi.

— Pilot ! îl strigă Valeri, făcînd un pas spre parapetul bazinului, gata să se arunce în apă şi să înoate spre delfin.

Deodată simţi că ceva îl ţine de picior. Se uită în jos şi văzu un tentacul încolăcit în jurul piciorului. Îl oprise caracatiţa să sară în bazin. Auzi glasul Liudmilei Nikolaevna ; în el era atîta disperare şi durere, încît propria lui amărăciune i se păru măruntă şi neînsemnată.

— Pilot nu mai poate fi salvat...

— Dar poate că...

— Pentru asta trebuia s-o salvăm pe Actriţa. Dar ea a murit. Şi el suferă... Dacă nu-l lăsăm să moară acum, agonia va fi şi mai îngrozitoare...

Pe faţa femeii şiroiau lacrimile şi ea nici măcar nu încerca să şi le stăvilească. Valeri îşi dădea seama că ea are dreptate, dar nu putea suporta această nenorocire. Încercă să se degajeze din strînsoarea tentaculului, dar Înţeleptul n-avea de gînd să-i dea drumul. Dimpotrivă, se făcuse stacojiu şi strînse uşor piciorul lui Valeri. Tînărul simţi o durere acută.

Pilot se avîntă din nou înainte. Încă o izbitură, și încă una... Delfinul mai trăia, dar abia se mai menținea la suprafața bazinului. Sîngele îi curgea pe cap și pe piept, înroșind apa.

— Dă-mi drumul, Înțeleptule, auzi? Dă-mi drumul imediat! strigă Valeri.

Auzi:

— Nu!

Fără a-și da seama ce face, Valeri scoase din buzunar cuțitul și apăsă pe buton. Lama scînteie. Parcă înțelegînd destinația acestui obiect, Înțeleptul slobozi piciorul omului.

— Stai! se repezi Liudmila spre Valeri. Să nu sări în apă! Nu poți să-l ajuți și s-ar putea s-o pățești. Gîndește-te că el nu e conștient de ceea ce face...

Parcă dezmințindu-i spusele, delfinul deschise ochii și se uită la oameni. Chiar și acum, privirea lui exprima dragostea față de ei, față de acești ciudați delfini cu două brațe, care nu s-au mai întors în mare.

Cîteva clipe după aceea, Pilot se repezi din nou în peretele bazinului. Loviturile se succedau una după alta, neîntrerupt. Apa bazinului se făcuse roșie de sînge. În cele din urmă, delfinul rămase nemișcat...

Liudmila Nikolaevna își înfundă capul în pieptul lui Valeri. El încercă s-o ducă de-aici, dar ea nu voi să plece. Îi era teamă să privească bazinul și-și amintea cum stătea Pilot ore la rînd în coadă ca să vadă mai bine ce face ea, cum o apăra de un rechin de cauciuc, cum se înfuria pe imaginea lui din oglindă, împroșcînd cu stropi de apă și înjurînd...

În liniștea ce se înstăpînise se auzi un hîrșîit, însoțit de plescăituri; caracatița părăsea delfinariul. Valeri privi în urma animalului și zise:

— Mi s-a părut că Pilot a vrut să se năpustească asupra caracatiței. Poate avea motive s-o urască?

Liudmila Nikolaevna nu-i răspunse. Valeri mai făcu o încercare ca s-o abată de la gîndurile ei:

— Ar trebui să mai verificăm o dată plasa. Poate că Înțeleptul a izbutit s-o desfacă și să pătrundă la delfini...

— Ar fi fost vai de el, zise Liudmila.

— Dar Pilot va fi avut motive să se năpustească asupra lui...

— Numai în direcția aceea, și nu asupra lui. Dacă Pilot ar fi vrut, putea să sară din apă și să ajungă la caracatiță. Dar el nici măcar n-a încercat s-o facă...

La auzul acestor cuvinte, Valeri rămase perplex, totuși se grăbi să continue discuția, pentru ca Liudmila să nu se întoarcă la gîndurile ei.

(Continuare în numărul viitor)

În românește de IGOR BLOCK

Măşti de sticlă

de FLORIAN CALAFATEANU

● Cînd glorificăm un învingător, să ne uităm bine cîte parale face învinsul.

● Din mărcaţa Eladă n-au rămas nici corăbiile negustorilor, nici curtezanele rafinate, nici mîncărurile alese; au rămas doar o statuie, o tragedie şi un triunghi, singure şi îndestulătoare mărturii ale geniului elen.

● Nu este bun cel care face bine cuiva, ci acela care gîndeşte la binele tuturora.

● Năvălim spre stele, crezînd că scăpăm de viermi.

● Cînd vom începe să vorbim şi despre poluarea bunului gust?

● Albina scoate miere şi din scaieţi, viespea, nici din crini.

● Tăcerea este, uneori, o formă a violenţei.

● Cîte nu avem de învăţat de la animale; păcat, însă, că şcoala ne-a învăţat de la început să le dispreţuim, ba să le şi mîncăm.

● Numai cel care a muncit cu mîna lui grîul, plînge fiecare fărîmă de pîine, căzută pe jos.

● Minţindu-i pe alţii, mai cîştigăm cîte ceva, dar, minţindu-ne pe noi, pierdem totul.

● De ce lăudăm atît de mult lumina, cînd procesele cele mai fecunde se petrec în cel mai deplin întuneric?

● Oamenii s-au căznit milioane de ani pentru a dobîndi vorbele cu care să se înţeleagă între ei. Cît se vor mai căzni pînă se vor înţelege?

● A uita suferinţele trecutului înseamnă a uita tabla înmulţirii; tot restul vieţii îţi vei face socoteli greşite.

● De ce cînţi inabordabilii aştri, cînd poţi poetiza ceea ce zilnic calci în picioare: strada?

● A detesta mîlul și a lăuda fertilitatea este fățărnicie.

● Mare economie de timp și de piele: să înveți din pățania altora.

● Cînd unul deține arma, și altul muniția, este pace, dar nu doarme nici unul.

● Dușmănia dintre doi medici este un dar oferit bacteriilor.

● Te intrigă rîia altuia și pe tine te roade lepra.

● Moda este acceptabilă doar dacă nu devine molimă.

● Degeaba privim prin microscoape și telescoape dacă disprețuim puterea ochiului liber.

● Un chibrit aprins în noapte aduce mai multă lumină decît un reflector în amiaza însorită.

● Să cucerim suflete, nu urechi!

● Dacă laudele adresate de cineva prietenului meu mă stingheresc cît de puțin, e semn că nu-i sînt prieten.

● Urechea poetului vizionar aude strigătul de durere al omenirii înainte ca omenirea să fi strigat.

● Dintre toate libertățile, cea mai condamnabilă este libertatea de a nu gîndi.

● Cei mai mulți bărbați își închipuie că descoperă femeia; în realitate ei o inventează. Ca și în știință, descoperitorii sînt puțini, inventatorii, mulți.

● Dacă rîndul pe care l-ai scris nu dă de gîndit cititorului, nu săvîrși necuviința de a-l tipări!

● Gîndind de nevoie, omenirea a realizat civilizația; dar ea a gîndit și de plăcere și a creat cultura.

● Vai de monumentul care inspiră pe fabricanții de bibelouri.

● Astfel trebuie să fie învățatul, încît pe orice ladă s-ar așeza să facă din ea o catedră.

● De ce ne înfiorăm atît de ușor cînd actorii simulează dureri pe care nu le simt, iar adevăratele dureri ale semenilor ne lasă indiferenți?

● Poetul să se lase domesticit de nevastă, dar nu și de muză.*

---

* Dar cînd muza e nevasta? (A.R.).

● Oamenii pretind că stăpînesc planeta; bacteriile au aceeași pretenție și, pare-se, mai îndreptățită.

● Să nu ne amînăm munca pe mîine, dar nici odihna.

● Dacă le spui oamenilor lucruri la care s-au gîndit, te opresc plictisiți; dacă le spui lucruri la care nu s-au gîndit, te opresc indignați.

● Dacă nu ești vînjos și viteaz, ca văcarul american, sau măcar bun țintaș ca el, de ce-i porți nădragii și-i bei rachiul ?

● Nu sute de spectacole sportive cu milioane de gură-cască, ci sute de terenuri sportive cu milioane de tricouri în mișcare.

● Oricît de frumos ar fi fluturele, omida nu trebuie cruțată.

● Cei din antichitate nu se considerau deloc vechi; aceasta o spunem numai noi.

● Dacă, după ce a lăsat tunul, eroul nu pune mîna pe mistrie, a biruit zadarnic.

● Va veni o zi în care materia prelucrată ne va asedia din toate părțile, iar descoperirea unei flori într-un ungher va fi un eveniment arheologic.

● Cărțile trebuie să formeze oameni, nu biblioteci.

● Curios ! Don Quijote pare a fi trăit, iar Napoleon pare legendar.

● A privi faptul gol înseamnă a-l vedea cu un ochi, a-i stabili izvorul înseamnă a-l vedea cu doi, iar a-i găsi utilitatea înseamnă a-l vedea cu trei.

● Vorba tipărită este de zece ori mai pătrunzătoare. Vezi ce faci cu ea !

● Există o noblețe prin naștere și o altă noblețe a spiritului ; una se dovedește prin acte scrise, alta prin acte săvîrșite.

● Uneori luptăm cu îndîrjire, nu atît pentru victorie, cît pentru a scăpa de rușinea înfrîngerii.

● Teatrul este jucat de nouăzeci dintr-o sută, dar numai unul dintr-un milion îl scrie.

● A te cocoţa nu înseamnă a te înălţa.

● Dragostea se şopteşte nu se urlă, şi încă prin staţii de amplificare.

● Expansivii acuză cu insolenţă pe cei reţinuţi de lipsă de fond afectiv. Ei confundă erupţia cu zăcămîntul.

● Tot avem o consolare : în fiecare an pierdem un dinte, dar cîştigăm o dioptrie.

● Marea satisfacţie pe care o avem, privindu-i pe invidioşi, este că ei se autointoxică.

● Curajoşii fac din cuvînt spadă, fricoşii, cădelniţă.

● Nu-ţi vine să intri în pămînt, cînd vezi un tînăr cuminte, nevoit să înveţe pe un bătrîn zevzec să coexiste ?

● Sînt mîndru că ţi-e frică de mintea mea, şi nu de pumnul meu.

● Lucrează pentru secolul tău ; nu se ştie dacă secolul viitor nu-ţi va sparge capul cu statuile pe care ţi le faci pentru el.

● Numai elementele fără personalitate se lasă dresate ; celelalte se autoeducă.

● Să nu crezi că, eliberînd canarul, i-ai făcut un bine ; foarte curînd va pieri de frig ori îl va mînca pisica.

● De multe ori evităm controversele pentru a nu ne pierde şubredele convingeri.

● Revoluţia se face, nu se moşteneşte.

● Ignorantul vede în fiecare semn de întrebare un laţ.

● Să nu înarmăm braţele tinerilor înainte de a-i fi învăţat istoria !

● A supune datele trecutului criteriilor prezentului înseamnă a alcătui ecuaţia viitorului.

● Adevărata politeţe este aceea practică faţă de cei inferiori nouă şi faţă de cei de la care nu aşteptăm nimic.

● Cine se judecă singur, în fiecare zi, nu va ajunge niciodată în faţa judecătorilor.

● Dacă şi ajungem ceea ce o bucată de vreme am avut să părem, vom avea un merit mai mare decît dacă am fi fost astfel, de la început.

● Punctualitatea singură nu este o virtute; și răufăcătorii sînt punctuali, altfel n-ar reuși.

● Publicitatea mărește doar prețul, nu și calitatea artistului.

● Ar trebui să ajung în rai pentru că n-am luat nici pîinea, nici pătura, nici libertatea semenului meu, dar voi ajunge în iad fiindcă i-am luat liniștea.

● Omenirea, în istovitoarea ei istorie, a scăpat succesiv de toate tiraniile, numai de una n-a scăpat și nici nu va scăpa niciodată : de tirania modei.

● Frumoasă, barba care împodobește un cap și nu un maxilar.

● Himere au trecut prin toate capetele, de cînd e lumea, dar au rămas numai cîteva : cele întruchipate de artiști.

● Foamea n-o fi un bine, dar îmbuibarea este sigur un rău.

● De ce se poate spune oricînd : fost negustor sau fost sportiv și niciodată : fost inteligent sau fost sensibil ? Pentru că adevăratele însușiri mor odată cu omul.

● Să nu arăți mai mult decît ești, fiindcă va trebui să plătești diferența.

● Din principii să-ți faci toiagul pe care să te sprijini la fiecare pas și nu bîta cu care să lovești vrînd să înlături un adversar.

● Tigrul nu-l poate răpune pe leu ; bicisnica viperă, da.

● Este mai bine să suporți asprimea unui părinte decît mai tîrziu blîndețea unei legi.

● Creștinismul se pretinde monoteist, dar are o trupă întreagă de sfinți, fiecare stăpîn pe cîte o nevoie omenească.

● Dacă-mi ești prieten, trage-mă de mînecă, nu de limbă !

● Moravurile unei societăți se reflectă perfect și în dragoste, și în artă, și în jocurile sportive.

● Mai multe talente sînt doborîte de bani decît de sărăcie.

● Tun ruginit, imensă realizare !

● Cititorilor, înmulțiți-vă, căci ați rămas mai puțini decît poeții !

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de EMANUEL REICHER

XXXV.

Cronologia celor mai importante evenimente dintre anii 1970-1972

1970

Hastings : I. Portisch, II. Unzicker, III. Gligorici, IV. Smîslov, V. Timman, VI. **Dolfi Drimmer.**

Wijk ann Zee. În turneul principal : I. Taimanov, II. Hort, III. Ivkov.
În turneul secund : I. Andersson, II. Forintos, III—IV. Honfi și Medina. Pe locul VIII—X. **Dolfi Drimmer.**

În concursul feminin : I. Aleksandria, II—V. **Margareta Teodorescu,** Asenova, Vokralova și Konarkowska.

Turneul de maeștri-rezerve : I—III. Witkowski, **Alexandra Nicolau** și Lombard (Elveția). Șahul feminin își concretizează progresele prin rezultate prestigioase în concursurile masculine.

Reggio Emilia : I. Mariotti, II—IV. Kozma, Bertok și Zichichi. Pe locul VIII, **dr. O. Troianescu.**

Reykjavik : I. G. Sigurjonsson, II. **Theodor Ghițescu,** III. Amlos, IV. Pîdevski, V—VII. Olafsson și Hecht. Excelentă performanță a jucătorului român, la numai o jumătate de punct de norma de mare maestru.

Wisla : I—II. Iancovec și Adamski, III—IV. Bednarski și Kloza, V. **Emanuel Reicher** (15 participanți).

Budapesta : I. Keres, II. L. Szabo, III—IV. Ivkov și Suetin. Pe locul VIII—XII, **Florin Gheorghiu.**

ALLA KUȘNIR

Belgrad : I. Kușnir, II. Gaprindașvili, III. K. Iovanovici, **Alexandra Nicolau** pe locul VI—VII ; **Elisabeta Polihroniade :** VIII.

Belgrad. „Meciul secolului": U.R.S.S.-restul lumii. Istorică întîlnire a celor mai reprezentative figuri ale cronicii moderne a eșichierului, confruntare între eroi de legendă și nu mai puțin redutabilii lor rivali (șase campioni ai lumii — trecuți și viitori în aceeași arenă !!).

Spasski — **Larsen :** 1½ — 1½. Stein (rezervă) a pierdut în turul IV.

Petrosian — **Fischer :** 1—3. Victorie clară, indiscutabilă, primul semn al viitoarelor furtuni.

Korcinoi — **Portisch :** 1½ — 2½. O „comedie a erorilor", terminată în favoarea celui cu nervii mai tari.

Polugaevski — **Hort :** 1½ — 2½. Învingătorul a confirmat rezultatele sale din ultimii ani. **Gheller** — Gligorici : 2½ — 1½. Luptă epuizantă.

Smîslov — Reshevsky : 1½ — 1½. Olafsson (rezervă) a pierdut în turul IV.

Taimanov — Uhlmann : 2½— 1½. Rigoarea nu a rezistat fanteziei.

Botvinnik — Matulovici : 2½—1½. Diferența de scor putea fi mai mare.

Tal — Najdorf : 2 — 2. Bătrînul „vulpoi" nu s-a lăsat ademenit în aventurile iscate de tînărul său rival.

Keres — Ivkov : 3—1. Încercatul spadasin a „punctat", aparent fără vreun efort.

Scor final. U.R.S.S. — restul lumii : 20½ — 19½.

Oegstgeest (Olanda). Meci-turneu în patru tururi : I. Spasski, II. Donner, III—IV. Botvinnik și Larsen.

Lugano : I. Larsen, II. Olafsson, III—IV. Unzicker și Gligorici, V. R. Byrne.

Kapfengut. Finala campionatului european pe echipe : I. U.R.S.S., II. Ungaria, III. R.D. Germană. Mare surpriză — ocupanta locului trei !

Kecskemet : I. Honfi, II. Hennings.

GERTRUDE BAUMSTARCK

Ohrid. Din turneul zonal feminin s-au calificat pentru **interzonal :** I—III. **Elisabeta Polihroniade, Gertrude Baumstark** și Ivanka.

Piotrkow Trybunalski : I. Heemskerk, II—III. **Eleonora Gogîlea** și Asenova. (12 participante.)

Balaton : I. Zatulovskaia, II. Veröci ; **Margareta Teodorescu** pe locul IV—V, iar **Rodica Reicher :** VI—VII. (15 participante.)

Rovinj. Un preludiu al viitorului uragan : I. Fischer (două puncte avans), II—V. Gligorici, Smîslov, Hort și Korcinoi, VI. Petrosian. Pe locul XIII—XV. **Theodor Ghițescu.** (18 participanți.)

Malaga : I—II. Benkö și Kurajica, III—IV. Browne și Tatai.

Skopje : I—II. Taimanov și Vasiukov, III. **Florin Gheorghiu,** IV. Marovici, V. Balașov, VI—VIII. Gligorici, Matulovici și Forintos, IX—X. Browne și Matanovici, XI. Reshevsky. Un

„sprint“ puternic al reprezentantului nostru.

Gruzia. Concurs „dur“ în patria Nonei Gaprindașvili: I. **Alexandra Nicolau,** II. E. Rubțova (fiica fostei campioane mondiale). 14 jucătoare.

Mileravaț. Sistem elvețian cu 15 participante: I. **Elisabeta Polihroniade,** II. Lazarevici.

Lublin: I. Schmidt (Polonia), II. Espig. Pe locul VIII, **dr. O. Troianescu.**

Cesky Brod. Turneu de tineret: I—IV. **Aurel Urzică, Mihai Tratatovici,** Knaak și Uddenfeldt.

Bogota: I. Mecking.

Sinaia: I. **Alexandra Nicolau** (două puncte avans), II. Vokralova, III. **Suzana Makai,** IV—V. **Margareta Teodorescu** și E. Bilek.

Sarvas: I. Kozlovskaia, II. **Elisabeta Polihroniade,** III. Eretova.

Caracas: I. Kavalek, II—III. Panno și Stein, IV—VI. Ivkov, Karpov și Benkö. Pe locul XIII s-a clasat **Victor Ciocîltea,** care a primit împreună cu Stein premiul pentru cea mai frumoasă partidă.

Amsterdam: I—II. Polugaevski și Spasski, III. Uhlmann, IV. Gheller, V—VI. Hort și Gligorici.

Buenos Aires. Începutul tornadei: I. Fischer (trei și jumătate puncte avans!) — 13 victorii și 4 remize, II. Tukmakov, III. Panno, IV—VI. **Florin Gheorghiu,** Najdorf și Reshevsky, VII. Smîslov (16 remize și o partidă cîștigată!), VIII—IX. Mecking și Quinteros.

Siegen (R.F. Germania). Cea de a XIX-a Olimpiadă: I. U.R.S.S., II. Ungaria, III. Iugoslavia. Pe locul X din 60 de țări participante **echipa României: Florin Gheorghiu, Victor Ciocîltea, Theodor Ghițescu, Constantin Ungureanu, Gheorghe Mititelu, Emanuel Reicher.** Numai 2 300 de spectatori au putut asista direct la una dintre marile atracții ale competiției: partida Spasski — Fischer. Sute de pasionați suporteri au rămas afară, în preajma sălii, așteptînd curioși deznodămîntul. Victoria a revenit după o dispută plină de peripeții campionului lumii, care și-a dominat adversarul prin calm și precizie.

Albena: I. Suetin, II—III. Spasov și Kovacs, IV. **Iuliu Szabo.** (12 participanți.)

Sofia: I. Veröci, II—III. Konopleva și Sikova, IV. **Suzana Makai.**

Zinnowitz. Concurs de tineret: I—II. Vogt și Velikov, III—IV. **Mihai Ghindă** și Knaak.

Bad Piermont: I—III. Matanovici, Damianovici și Hecht.

Vincovici: I. Larsen, II—IV. Bronștein, Hort și Gligorici.

Palma de Mallorca: Turneu interzonal. Ca în epoca lui Alehin, un jucător fenomenal suscită curiozitatea și admirația întregii lumi: I. Fischer (trei și jumătate puncte avans!), II—IV. Larsen, Gheller și Hübner, V—VI. Uhlmann și Taimanov, VII—VIII. Portisch și Smîslov, IX—X. Polugaevski și Gligorici, XI—XII. Panno și Mecking. Primii șase dintre cei 24 de participanți s-au calificat pentru meciurile candidaților.

Celiabinsk: I. E. Rubțova. Pe locul X, **Margareta Juncu.**

Vrnacka Banja. Cupa campioanelor europene: I. Aleksandria, II—III. **Alexandra Nicolau** (neînvinsă) și Lazarevici, IV. Veröci, V. Hartston.

1971

Hastings: I. Portisch, II—VI. Uhlmann, Markland, Hort, Krogius și Gligorici.

Wijk aan Zee. Turneul principal: I. Korcinoi, II—V. Gligorici, Ivkov, Olafsson și Petrosian, VI—IX. Andersson, Hort, Mecking și Hübner.

Turneul secund: I. Timmann, II—III. Adorjan și Hartoch. **Victor Ciocîltea** pe locul IX—X.

Turneele de maeștri-rezerve. Grupa A: I—II. Cafferty și Șahovici, III—IV. **Alexandra Nicolau** și Weide. În tradiția marilor jucătoare, un rezultat meritoriu într-un concurs masculin al maestrei românce. Grupa B: I. Krnic, II—III. **Constantin Ungureanu** și Kort. Reprezentantul nostru a ratat de puțin locul I și calificarea la turneul secund din anul următor.

În concursul feminin: I. Ivanka, II—III. Vokralova și Kașnir. **Elisabeta Polihroniade** pe locul VII.

Reggio Emilia: I. Parma, II. Benkö, III—IV. Damianovici, Soltis, V. Barczay, VI—VIII. **Theodor Ghițescu,** Popov și Mista, IX. Czerniak.

Stockholm: I. Ivkov, II—III. Bilek și Andersson, IV. Olsson.

Groningen. Concurs european de juniori: I. Ribli, II. Bielavski.

Ciaciak: I—II. Liubojevici și Planinc, III—V. Quinteros, Popov și Tringov. **Paul Voiculescu** pe locul IX—X.

Tunis: I. Medina, II. **Victor Ciocîltea,** III—IV. Tata și Bouaziz.

Malaga (Costa del Sol): **I. Pomar,** II. Bisguier, III. **Victor Ciocîltea** și Benkö, V. Timman, VI—VII. Medina și Liubojevici. Excelentă comportare a unui Ciocîltea combativ și sigur în joc.

Adelaida. Turneu elvețian cu 150 de participanți: I. Portisch, II—IV. **Florin Gheorghiu,** L. Schmid și Browne, V. Matanovici.

ARTURO POMAR

Havana: I. Hort, II. Gheller, III. Tringov, IV. Donner, V. Gipslis, VI. Parma. Pe locul XII—XIII, dr. **O. Troianescu.**

Belgrad: I. **Nona Gaprindașvili** (13 puncte din 13 posibile!), II. **Alexandra Nicolau,** III. **Margareta Teodorescu,** IV—VI. K. Iovanovici, Komarkowska și E. Bilek.

NONA GAPRINDAȘVILI

Mar del Plata: I. Polugaevski (3 puncte avans!), II—III. Savon și Panno, IV. **Florin Gheorghiu,** V—VI. Najdorf și Quinte-

ros, VII. Planinc, VIII—IX. Pilnik şi Mecking, X. Browne.

Zagreb: I—II. Marovici şi Minici, III. Marangunici, IV—V. **Theodor Ghiţescu** şi Tukmakov. (14 participanţi.)

Atena: Strălucit succes al echipei masculine a **României** care cîştigă Balcaniada, înaintea Iugoslaviei şi Bulgariei.

Baja: I. Forintos, II. Baghirov, III—IV. **Victor Ciocîltea** şi Lengyel. (16 participanţi.)

Vrnacka Banja: I. Vaganian (20 de ani!), II. Liubojevici, III. Stein, IV. Ivkov.

Bucureşti: I—II. Averbach şi Hennings, III—IV. **Victor Ciocîltea** şi Boboţov, V. **Dumitru Ghizdavu,** VI. **Florin Gheorghiu.** (15 jucători.)

Ohrid. Interzonal feminin: I. Aleksandria, II. Zatulovskaia, III. Lazarevici, IV—V. Ivanka şi Konopleva, VI. Kozlovskaia, VII—VIII. **Elisabeta Polihroniade** şi Radzikowska. **Gertrude Baumstark** pe locul XVI—XVII.

Luhakovice: I. Hort, II, L. Szabo, III—IV. Liberson şi Smejkal, V. Pribyl, VI. Jansa. Pe locul XI—XIV. **Gheorghe Mititelu.**

Nathanya. În turneul principal: I—II. Kavalek şi Parma. În turneul secund: I. **Dolfi Drimmer,** II—III. Teschner şi Stepak. (26 de jucători, sistem elveţian.)

Braşov: I. Ranniku, II. **Alexandra Nicolau,** III. **Margareta Juncu,** IV. Veröci, V—VI. **Suzana Makai** şi Szota.

Sofia: I. Suzana Makai, II. Troianska, III. Eretova.

Göteborg: I—II. **Andersson** şi Hort, III. Spasski, IV. L. Szabo, V. Romanişin, VI. Pomar, VII. Gaprindaşvili (!), VIII. Bilek. Campionul lumii a terminat neînvins, dar, făcînd prea multe remize, s-a clasat modest.

ULF ANDERSSON

Ploieşti: Concurs internaţional de juniori: I. Knaak (R.D. Germană) — 11 puncte din 11 posibile!, II—III. **Aurel Urzică** şi **Iuliu Armaş.**

Amsterdam. Turneul I.B.M.: I. Smîslov, II—IV. Portisch, Keres şi Browne, V—VII. Ivkov, Gligorici şi Ree, VIII. Evans.

În turneul secund: I—II. Smejkal şi Malich, III. Hecht; **Theodor Ghiţescu** pe locul V—VIII.

Oxford. Concursul feminin: I. **Elisabeta Polihroniade,** II. Hartston.

Concursul masculin: I. Botteril, II. **Victor Ciocîltea,** III. Markland.

Atena. Campionat mondial de juniori: I. Hug (Elveţia), II. Ribli, III. Rogoff.

Ventura (California). Anuala competiţie „open" din S.U.A.: I—II. Browne şi Evans, III—VI. Lombardy, Reshevsky, Kavalek şi Ree. **Florin Gheorghiu** pe locul XIII.

Varna: I. Vasiukov, II. **Florin Gheorghiu,** III. Smejkal, IV. Spassov. Meandre spectaculoase în forma sportivă a campionului nostru.

Zinnowitz: I. Malich, II—III. Kuzmin şi Knaak, IV. Uhl-

mann. Pe locul VIII—IX. **Carol Partoș.**

Albena: I—IV. Radev, Arnaudov, Kupka și Bohosian, V. **Dumitru Ghizdavu.**

Belgrad. Cupa campioanelor europene: I—III. **Elisabeta Polihroniade,** Veröci și Ivanka, IV—VII. Gheorghieva, Vokralova, Konarkowska și... Gaprindașvili (!); variații de formă au cîteodată chiar și cei mai buni din lume.

Moscova. Senzațional rezultat al unui turneu cu patru campioni ai lumii și multe alte stele de prima mărime: I—II. **Karpov** și Stein, III. Smîslov, IV—V. Tukmakov și Petrosian, VI—VII. Tal și Spasski, VIII—X. Hort, Bronștein și R. Byrne, XI. Korcinoi, XII—XIV. **Florin Gheorghiu,** Savon și Olafsson, XV—XVI. Balașov și Uhlmann, XVII. Parma, XVIII. Lengyel. Liderul șahului mondial se află departe de vigoarea de la Santa Monica-1966. Primul clasat se înscrie pe orbita pretendenților la coroana de lauri.

Palma de Mallorca: I—II. Liubojevici și Panno, III—IV. Portisch și Reshevsky, V. Andersson, VI—VII. Csom și Larsen, VIII. Benkö.

ANATOLI KARPOV

București. Semifinala campionatului european pe echipe: **România** — Bulgaria $8^1/_2$ — $7^1/_2$, după o dispută epuizantă cu deznodămînt în suspens pînă în ultimele minute.

R. F. Germania. Moda campionatelor „open" se răspîndește tot mai mult: I. Gligorici, II. Donner, III. Vesterinen, IV. Hecht.

Iugoslavia, „Memorial Bora Kostici": I. Mecking, II. Portisch, III. Ivkov, IV—VIII. **Victor Ciocîltea,** Liubojevici, Radulov și Filip. (16 participanți.)

Skopje: I. Polugaevski, II—III. Velimirovici și Planinc, IV. Gunfeld.

Meciurile candidaților. Zeci de milioane de oameni au devenit brusc interesați de fenomenul șahist, atrași de vîlva stîrnită de un uragan pornit de pe țărmurile Americii.

Sferturile de finală:

Vancouver: Fischer — Taimanov (6—0 !)

Las Palmas: Larsen — Uhlmann ($5^1/_2$—$3^1/_2$).

Moscova: Korcinoi — Gheller ($5^1/_2$—$2^1/_2$) !

Sevilla: Petrosian — Hübner (4—3 abandon).

Semifinale:

Denver: Fischer — Larsen (6—0 !)

Moscova: Petrosian — Korcinoi ($5^1/_2$—$4^1/_2$)

Finala:

Buenos Aires: Fischer — Petrosian ($6^1/_2$—$2^1/_2$).

Un șir de rezultate care au iscat interminabile discuții, aprecieri pătimașe și epitete excesive: Hübner a abandonat după șase remize și o partidă pierdută pentru a ieși cît mai rapid din insuportabila presiune; Korcinoi, pentru care egalitatea a constituit întotdeauna

un rar şi nedorit accident, de data aceasta a înşirat 9 remize în cele 10 partide ale meciului din semifinală ; Fischer a zdrobit doi mari maeştri de talia lui Taimanov şi Larsen cu incredibilul scor 6—0, trecînd apoi cu o manifestă uşurinţă de ermeticul Petrosian. „Fanii" jocului minţii vor trăi încă mult timp sub impresia acestor zile care au zguduit lumea eşichierului.

1972

Hastings : I—II, Korcinoi şi Karpov, III—IV. Mecking şi R. Byrne. Nume de urmărit în concursurile din filiera viitorului campionat mondial.

Wijk aan Zee. Turneul principal : I. Portisch, II—III. Pomar şi Hort, IV. Browne.

Turneul secund : I—II. Enklaar şi Ribli, III. Hecht.

Concursul feminin : I. Zatulovskaia, II. Lazarevici, III. — IV. **Margareta Teodorescu** şi Ivanka.

EMANUEL REICHER

Turneul maeştri-rezerve : I—II. **Emanuel Reicher** şi F. Portisch, III—IV. Eslon şi Radev, V. [illegible] Primii doi clasaţi s-au calificat pentru turneul secund următor.

Reggio Emilia : I. Soltis, II. Damianovici, III. Lombard, IV. Kovacs.

Reykjavik : I—III. **Florin Gheorghiu,** Hort şi Olafsson, IV—V. Andersson şi Stein, VI. Tukmakov. (16 participanţi.) Început de an fructuos pentru marele maestru român.

Vrnacka Banja. Turneu zonal : I—II. Rukavina şi Smejkal, III. Hartston. Pe locul V—VIII, **Victor Ciocîltea** care ratează calificarea la interzonal.

Cienfuegos : I. Lein, II. Platonov, III. Ribli.

Teeside : I. Larsen, II. Liubojevici, III. L. Portisch. **Florin Gheorghiu** pe locul VIII din 16 participanţi.

Malaga : I. Hecht, II. Browne, III. Martz.

Timişoara : I—II. Honfi şi Şamkovici, III. Kirov, IV—VII. **Dumitru Ghizdavu, Theodor Ghiţescu, Constantin Ungureanu** şi Messing.

Riga : Nona Gaprindaşvili şi-a apărat cu succes titlul de campioană a lumii în faţa unei rivale mai periculoase ca oricînd : Alla Kuşnir.

Sarajevo : I. L. Szabo, II. Petrosian, III—V. Hort, Keres şi Jansa.

Finlanda : Premieră românească : calificare la interzonal ! Clasamentul primilor clasaţi în turneul zonal : I. Radulov, II. **Florin Gheorghiu,** III. Hecht, IV—V. Matanovici şi Ribli. (16 participanţi.)

Lublin : În turneul principal. I. Bednarski, II—III. Liebert şi Gipslis. Pe locul XIII-XV. **Constantin Ungureanu.**

În turneul secund : I. **Vaisman,** II—III. Adamski şi Maciejewsksi.

Kecskemet : I—II. Ribli şi Suetin, III. Radulov.

Las Palmas: I. L. Portisch, II—III. Larsen și Smîslov. IV. Bronștein; **Florin Gheorghiu** pe locul VII.

Varna: I. Adorjan.

Leningrad: I—II. Levitina și Epstein. Pe locul VIII. **Maria Pogorevici.**

Suhumi: I. Tal. II. Savon, III. Taimanov.

Sofia. Balcaniada: I. Iugoslavia, II. Bulgaria. III. **România,** IV. Grecia, V. Turcia.

Graz. Campionat mondial universitar: I. U.R.S.S., II. Ungaria. III. R. F. Germania. **România** pe locul VII din 29 de țări.

Piotrkow Trybunalski: I—II. Nowarra și Kasprzik, III. **Eleonora Gogîlea.**

Amsterdam: I. Polugaevski, II. Korcinoi, III. Uhlmann.

New York. Campionat S.U.A. — turneu zonal: I—III. R. Byrne. Kavalek și Reshevsky.

Bogota. Turneu zonal: I. Cuellar.

Teheran. Turneu zonal: I. Kagan.

Saõ Paulo. Turneu zonal: I. Mecking (două puncte și jumătate avans!), II—III. Panno și Quinteros. Prin siguranța dovedită în jocul său, primul clasat se anunță drept unul dintre pretendenții la supremație.

Polanica Zdroj: I. Smejkal.

Skopje. La cea de-a XX-a Olimpiadă masculină au participat 63 de țări: I. U.R.S.S., II. Ungaria, III. Iugoslavia. **Echipa României,** formată din **Florin Gheorghiu, Victor Ciocîltea, Theodor Ghițescu, Constantin Ungureanu, Dumitru Ghizdavu și Carol Partoș,** s-a clasat pe locul VII. Concursul feminin a dat loc unei lupte dramatice pentru medaliile de argint și bronz. Un finiș viguros a adus formației noastre **(Alexandra Nicolau, Elisabeta Polihroniade și Gertrude Baumstark)** locul II, după U.R.S.S. și înaintea Ungariei.

Niș: I. Ianosevici, II—IV. Bukici, Bajkovici și Peev, V. **Dumitru Ghizdavu.**

Kislovodsk: I. Polugaevski, II. Stein. III. Gheller.

Belgrad. Cupa compioanelor europene: I. Gaprindașvili, II—IV. Aleksandria, Veröci și Ivanca, V. **Elisabeta Polihroniade.**

San Antonio: I—III. Karpov, Petrosian și Portisch, IV. Gligorici, V. Keres, VI—VII. Horst și Suttles, VIII—IX. Mecking și Larsen. Tînărul Karpov se impune mereu mai insistent printre așii epocii.

Pernik. Turneu zonal. Excepțional succes al șahului nostru feminin: două jucătoare calificate pentru interzonal: I—IV. **Alexandra Nicolau, Gertrude Baumstark,** Karakas și Veröci.

Reykjavik. Deși terminat la mijlocul anului, încheiem acest capitol cu meciul pentru titlul mondial masculin dintre Spasski și Fischer, moment ale cărui consecințe sînt încă greu de prevăzut. Despuiată de bizareriile și loviturile de teatru care au atras atenția milioanelor de suporteri din toate colțurile lumii, confruntarea, soldată cu victoria clară a challengerului, semnifică pe planul luptei șahiste o cotitură decisivă pe care o vom analiza sub toate aspectele ei în capitolul consacrat celui de-al XI-lea campion al lumii: Robert James Fischer.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Urăm
cititorilor
și colaboratorilor
Colecției noastre
sănătate,
succese
și fericire
în
noul an

La Mulți Ani!
C Novim Godom!
A Happy New Year!
¡Feliz Año Nuevo!
Bonne Année!
Glückliches Neues Jahr!

1974!

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
DECEMBRIE 1973
PREȚUL 1 LEU 41007